täydellinen ympyrä

1/2015

yhteisöllinen taide

taiteellista ensiapua

vanhalla vartiokopilla

täydellinen ympyrä 1/2015

Tämä on Täydellisen ympyrän 20. julkaisuvuosi. Lehti on järjestyksessä kahdeskymmenesyhdeksäs. Lehti ilmestyy kaksi kertaa vuodessa.

Julkaisija Tampereen Taiteilijaseura ry
Kuninkaankatu 2, 33210 Tampere,
puhelin 010 420 2040.

Toimitus
Päätoimittaja Juha Merta
Taitto, toimitus ym Minna Soraluoma
Toimitussihteeri Jarmo Salonen

Aineistot, juttuideat
taydellinen.ympyra@gmail.com
aineistodeadline 31.3. ja 30.9.

ISSN 2324-0598 (painettu)
ISSN 2324-0601 (verkkojulkaisu)
tampereen-taiteilijaseura.fi/verkkolehti/
Painos 1500 kpl Tampereen Offsetpalvelu Oy 2015, Tampere.

Lehden koko 220 x 275 mm
Kansi Galerie Art Volume 1.1 200 g
Sisäsivut Galerie Art Volume 1.1 115 g
Antalis Oy

Ilmoitushinnat
Koko sivu lev. 175 kork. 235 mm 550 €
Puoli sivua 175 x 115 mm 300 €
Puoli sivua pysty 85 x 235 mm 300 €
Neljäsosasivu 85 x 115 mm 160 €
Neljäsosasivu vaaka 175 x 55 mm 160 €
Kahdeksasosasivu 85 x 55 mm 90 €

Mihin taiteilijoita tarvitaan?

puheenjohtajan PÖYDÄLTÄ

Taidetta ei tule vihata (pelätä), vaan kunnioittaa. Missä on se voima, joka on pitänyt taiteen hengissä satoja tai jopa tuhansia vuosia. Uteliaisuus, uuden kohtaaminen, kysymysten esittämisen ja kyseenalaistamisen taito ovat kuvantekijän hyveitä. Näistä sikiää kyky ajatella uudella tavalla, luovasti ja innovatiivisesti. Jos se menetetään, mitä jää jäljelle? Taide kukoistaa ja lakastuu tämän ytimensä varassa. Kunpa taiteilijat jaksaisivat, sillä ilman taidetta maailma olisi surkea paikka.

Taiteilijat ovat haluttua seuraa julkisissa juhlatilaisuuksissa ja yksityisemmissäkin pippaloissa. Innostavia, erilailla ajattelevia ja rohkeita oman tiensä kulkijoita kaivataan tuomaan särmää keskusteluun. Julkista valtaa edustaville kelpaa mainiosti kulttuuripitoinen seura, joka vahvistaa heidän imagonsa taidemyönteisyyttä. Oma kokemukseni on, että vapaa-ajan tilaisuuksissa taiteella on runsaasti ystäviä, ei niinkään arjen päätösten edessä. Tiukat taloudelliset reunaehdot sanelevat päätösten suunnat ja koko taidemaailma (taiteilijat, museot, galleriat...) on näivettymässä tähän niukkuuteen. Toki trendikästähän on kanavoida tukea taiteeseen osana hoitotyötä ja hyvinvointia.

Tähän yhteyteen sopii myös historian professori **Markku Kuisman** näkökulma. Hän ei ole kauhean huolissaan suomalaisen kulttuurin tilasta, ei edes sen rahoituksesta. Hänen mukaansa yksityisen rahan, kuten säätiöiden merkittävyys kasvaa entisestään ja se paikkaa valtion supistuvaa roolia. Ehkä näin käykin, mutta taiteesta toimeentulonsa saavalla ei ole varaa odotteluun.

Julkisuudessa on uutisoitu, että olemme tilanteessa, jossa demokraattisesti suunnitellaan, kehitetään ja yhdistellään paperilla erilaisia toimintoja kattamaan myös kulttuurin ja taiteen tarpeet pitkälle tulevaisuuteen. Tähän voi tutustua tarkemmin Pirkanmaan kulttuuriraportissa. Kuulostaa hyvältä, mutta hyvin suunniteltu on vasta puoliksi tehty – loppuunsaattamista ei ole näköpiirissä. Puuttuu rohkeus ja aito tahto saattaa asioita päätökseen. Edelleen Tampereella luotetaan perinteisiin ratkaisuihin, jossa rakentaminen ja kaupunkikuvan tehostaminen ovat keskeisiä, mutta tähän keskusteluun ei taiteen edustajia liiemmin kutsuta. Pienenä valon pilkahduksena on toki prosenttitaideperiaatteen esilläolo keskusteluissa ja tulevan Pirkanmaan 6. kuvataiteen Triennaalin Ole kuin kotonasi levittäytyminen kaupunkilaisten arkeen syksyllä 2015.

Näin kesän kynnyksellä suosittelen lukijoille pientä ja edullista novellia, joka kannustaa hiljaisiin tekoihin. Kannattaa lukea **Jean Gionon** teos Mies joka istutti puita (Basam Books, 2008). Teos kertoo nimensä mukaisesti epäitsekkäästä paimenesta, **Elzéard Bouffierista**, jonka elämäntehtävä on istuttaa puita, tuhansia puita.

Näihin tunnelmiin,
Juha Merta

Tässä numerossa

Yhteisöllistä taidetta

Kuvataiteen uudet toimintamuodot 4
234 x 234 cm – Galleria 234, vanha vartiokoppi 8
Keltaisessa talossa tapahtuu jälleen 16

Historian havinaa

Tampereen Taiteilijaseura 95 vuotta 18
Kaarlo Vuori 1980-luvun Tampereella 22

Vakioaiheita

Pääkirjoitus 2
Residenssit:
Raportti Hollufgårdin vierasateljeesta 12
Kolumni, Laura Laukkanen ja Tesoman taidehalli:
”Lähellä sinua kaukana kaikesta” 23
Näyttelykalenteri 26
Seuraavassa Ympyrässä 31

Kaija Papu s. 5

Kannessa Galleria 234:n näkymiä. Kuva Minna Soraluoma.

Näyttelytilaa, Telakan vanhoja tuoleja, jameja ja chillailua s. 16

Kuvataiteen uudet toimintamuodot

Jaana Rämä

Kuvataiteilijat kehittelevät yhä määrätietoisemmin erilaisia menetelmiä teoksiensa toteuttamiseen. Perinteiset taiteen esittelykanavat eivät enää riitä, ja taiteilijoiden ja yleisön välille onkin ilmestynyt uudenlaisia kommunikoinnin tapoja. Taideteos voi nykyään olla esimerkiksi yhteiskunnallinen kannanotto, työpaja tai muu kollektiivisesti tehty tapahtuma. Taiteen tekijät haluavat vaihtoehtoisella toiminnallaan muuttaa käsitystä yksin ateljeessaan työskentelevästä taiteilijasta ja samalla he etsivät kokonaan uutta yleisöä taiteelle.

Kaikkia tämä muutos ei miellytä. Toisen näkökulman asiaan tuokin **Leena Kuumola** artikkelissaan Taiteen uudet puuhamaat (Taide 1/2015). Jutussa peräänkuulutetaan ”yhteisöllisten projektien luvattuna aikana” taiteen lähtökohdiksi riippumatonta ja itsenäistä ajattelua. Eikö siis näitä kahta asiaa voi olla taiteessa, jota tehdään yhdessä, ryhmänä? Olen Kuumolan kanssa samaa mieltä siitä, että taide ”suostuu yhä useammin välineeksi jollekin aivan muulle”. Muutama viikko sitten mediassa esiteltiin taidemuoto nimeltään ”hoivataide”. Jäin miettimään, mikä on taiteilijan asema ja merkitys tässä uudessa tavassa tehdä taidetta.

Taiteen kentälle on ilmestynyt myös joukko- ja yhteisörahoituksen kaltaisia rahoitusmuotoja. Uudet rahoituskanavat helpottavat verkostoitumista, yhteistyötä ja taloudellisen vastuun jakamista.

Pirkanmaan 6. Triennaalin teemana on tällä kertaa koti, otsikolla ”Ole kuin kotonasi”. Kuraattori **Sirpa Joenniemi** on valinnut syksyllä 2015 avautuvaan näyttelyyn myös erilaisia yhteisötaideprojekteja, joista muutama esitellään tässä.

Jääkaapinovitaidetta

Kaija Papu etsi keväällä 2015 pirkanmaalaisia ihmisiä, jotka halusivat Triennaalin ajaksi taidenäyttelyn omaan kotiinsa. Papun ideana on perustaa yksityisten ihmisten tiloihin jääkaapinovigallerioita. Galleristiksi pystyi hakemaan lähettämällä taiteilijalle lyhyen kuvauksen itsestään, kodistaan, kotiseudustaan ja näyttelyyn liittyvistä ideoista.

Hakemusten perusteella Kaija Papu kävi tutustumassa galleristeihin ja valitsi kolme kotia, joihin tulee esille jääkaapinovigalleria. Näyttelyiden teokset tulevat liittymään galleristien omaan elämään ja heidän kotiensa ympäristöön. Galleristit voivat valita näyttelyihinsä myös taiteilijan ennakkoon valmistamia piirustuksia. Teoksellaan Kaija Papu haluaa etsiä kuvataiteelle yllättäviä esittelypaikkoja gallerioiden ja museoiden ulkopuolelta. Samalla hänelle tarjoutuu mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin. Näyttelyt ja niihin liittyvät tapahtumat dokumentoidaan ja niistä kerrotaan osoitteessa www. jaakaapinovigalleria.blogspot.fi.

Kuvat syyskuussa 2014 olleesta "King of All the Animals" -näyttelystä, jossa galleristeina toimivat Annika Norrgård ja Jaakko Kantola.

Vastikkeet uusiksi

Elina Lindin teos Vastikkeellinen taidetuki on paitsi yhteiskunnallinen kannanotto myös konkreettinen teko taiteilijan ja teoksen vastaanottajan välillä. Lind luovuttaa maalauksiaan ilman rahallista korvausta ihmisille, joilla ei muuten olisi varaa niitä hankkia. Korvauksena Lind haluaa vastikkeen, ja se on teoksen vastaanottajan oma aika.

Yhdessä vietetty aika voi olla esimerkiksi museokäynti, kävelyretki tai muuta tekemistä. Teollaan Lind haluaa osoittaa, että kaikkien aika on arvokasta. Samalla teos ottaa kantaa taiteilijoiden heikkoon yhteiskunnalliseen asemaan ja galleriatoimintaan, jossa taiteilija on lähinnä maksajan roolissa. Suomeen ollaan vasta suunnittelemassa Ruotsin mallin mukaista MU-näyttelykorvauskäytäntöä. Tässä tilanteessa Lind voi omien sanojensa mukaisesti jakaa teoksiaan vaikka ilmaiseksi.

Vastikkeellinen sosiaaliturva tarkoittaa sitä, että työtön tekee jotakin vastineeksi yhteiskunnan hänelle maksamista tuista. Vastike voi olla esim. julkisella sektorilla tehtävä aputyö, kansalaisjärjestötoimintaa tai korvauksetonta työtä jollekin yritykselle.

Ruotsissa vuodesta 2009 voimassa ollut MU- sopimus (Medverkans- och Utställningsersättning) velvoittaa julkista tukea saavat laitokset maksamaan taiteilijoille korvausta näyttelyistä. Yleissopimus takaa taiteilijoille korvauksen heidän tekemästään työstä valtion rahoittamissa näyttelytiloissa. Suomessa asiaa ajavat Suomen taiteilijaseura, Kuvasto ja Ornamo.

”Kodinomaista” taidetta

Avara taide ry:n taiteilijaryhmä rakentaa Galleria Rongan tiloihin kodin, jota asustaa anonyymi henkilö. Teoksen nimi on Hyvässä ja pahassa. Näyttelysuunnitelma tehdään kollektiivisesti ideoimalla ja ”koti” sisustetaan tavanomaisilla, mutta myös hämmentävillä esineillä ja huonekaluilla.

Asukasta suoraan esittävää materiaalia ei ole esillä, mutta vihjeitä hänestä voi saada TV:ssä pyörivästä videosta tai tilan äänimaailmasta. Kotiin liittyy – hyvässä ja pahassa – erilaisia mielikuvia. Siellä koetaan syvimpiä onnen hetkiä mutta myös ristiriitaisia tunteita. Minkälaisia jälkiä nämä kokemukset jättävät kotiin ja kohtaako ihminen oman voimattomuutensa selvimmin juuri kotona? Yleisö voi kertoa kokemuksiaan ja luoda tarinoita ”kodista” ja sen asukkaista. Näyttelylle tehdään omat Facebook-sivut, joita katsojat voivat kommentoida.

Työryhmän jäsenet ovat **Outi Aho, Anja Ikonen, Heli Innala, Urpu-Elina Korhonen, Miina Laine, Kirsi Porrassalmi, Julia Prusi, Leena Vainio, Marje Viitala** ja **Inka Ylihärsilä**.

Paula Ollikainen: Näkymä kadulta 1, guassi paperille, 2011.

Yhteisöllinen maalaushanke

Paula Ollikainen osallistuu Triennaaliin teossarjalla, joka sijoitetaan Tesoman kaupunginosaan. Kokonaisuuteen kuuluu pieniä maalauksia, jotka sijoitetaan esim. kaiteisiin tai betoniporsaisiin. Maalauksissa on mukana piirteitä alueella asuvien arjesta ja kodeista. Maalausten aiheiden kerääminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Vielä Paula Ollikainen ei tiedä moniko on valmis paljastamaan arkeaan ja elämäänsä teoksia varten.

Valoa metsässä

Reija Pasasen Metsän henki -niminen valoteos korostaa Tesoman alueen identiteettiä nostamalla valaistuksen avulla esille erilaisia puita. Alueelta valitaan puita sekä puuryhmiä, ja kunkin teoksen valaistus suunnitellaan erikseen. Puista muodostuu alueelle reitti, jota alueen asukkaat voivat hyödyntää.

Vierailijat ja asukkaat voivat kokea oman kotipaikkansa uudella tavalla. Reija Pasanen organisoi yhteistyössä Oma Tesoma -hankkeen kanssa kävelykierroksen, jolla asukkaat voivat osallistua puiden valintaan ja valaistuksen suunnitteluun.

Demokraattista taidetta

Yhteisötaideprojekti Soma järjestää taidenäyttelyn syksyllä Tesomalle avattavassa pop-up -galleriassa. Projekti tarjoaa jokaiselle tasavertaisen tilaisuuden teostensa esille saamiseen. Mukaan toivotaan kaikkia kiinnostuneita harrastajista ammattilaisiin. Kevään ja kesän aikana järjestetään taidetyöpajoja, joista osa suunnataan kohderyhmille, kuten nuorille ja ikäihmisille.

Työpajoissa tehdyistä teoksista kootaan näyttely. Teoksia etsitään myös avoimen haun kautta, ehdotukset tulee lähettää viimeistään 30.6.2015. Yhteystiedot: kulmakollektiivi@gmail.com

Näyttelyn teemana on "Koti". Triennaalin aikaan avattava näyttely korostaa yhteisöllisyyttä yksilöiden sijaan. Mukana olevien nimet ovat esillä, mutta niitä ei yhdistetä teoksiin. Näyttelykokonaisuus on projektiin osallistuneiden yhdessä luoma teos. Soma-projektin koordinoinnista vastaa Kulma-Kollektiivi, jonka jäsenet ovat **Miska Allonen, Henna Nerg, Peppi Reenkola** ja **Heli Ström**. Projektin yhteistyökumppaneina toimivat Oma Tesoma -hanke ja Tampereen ammattikorkeakoulun kuvataiteen koulutusohjelma.

Kaikki triennaaliin osallistuvat taiteilijat esitellään osoitteessa www.pirkanmaantriennaali.fi.

Kirjoittaja Jaana Rämä on tamperelainen 56-vuotias paperitaiteilija, joka asuu nykyään Kalevassa Sammonkadulla.

Taustalla "ensiapukaappi" eli vartiokopin entistä sähkölaitteistoa ja Galleria 234:n nykyistä irtaimistoa. Pienissä kuvissa ylhäällä ja oikealla avajaistunnelmia 2010. Vasemmalla Galleria 234 huhtikuussa 2015.

234 x 234 cm

Tämä koppi ei vartioi enää

Minna Soraluoma

Kuvat Petri Seppä ja Minna Soraluoma

Pari vuosikymmentä Tampellan tehdasalueen vartijakoppi oli nköttänyt hylättynä pääradan varressa. Vuonna 2010 se koki muodonmuutoksen pieneksi pyhäköksi. Paikka sai nimen Galleria 234.

Muutoksen takana olivat salaperäiset P. Valkee ja J. Harmaja. Myöhemmin rakennus sai kellanvihreän kuosin, joka sillä on tälläkin hetkellä. Kesällä 2015 vanhalla vartiokopilla tapahtuu jälleen.

Nimimerkin P. Valkee takana on **Petri Seppä**, joka toimii hankkeen moottorina. J. Harmaja eli **Jari Majanen** on Sepän opiskelukaveri. Seppä asui vuonna 2010 naapuritalossa mäen päällä ja huomasi aution vartiokopin, josta voisi saada jotakin aikaan. Myös nimelle Galleria 234 löytyy käytännöllinen selitys. Kopin sisäpinta-ala on 234 senttiä kanttiinsa eli runsaat viisi neliötä.

Tänä kesänä koppi maalataan valkoiseksi yhtä päätyseinää lukuunottamatta. Rakennus toimii maalauspohjana.

– Avajaisissa sitten yleisö maalaa, me jatketaan sen pohjalta.

Sponsorointia hankkeella ei varsinaisesti ole, mutta maalit saadaan tuttavalta. Roskan kuljetus tuo myös kuluja. Pahvilaatikoita ja rojua on kertynyt siinä määrin, että auto on tarpeen.

– Ne menee juhannuskokkoon.

Vartiokoppi on YIT:n omaisuutta siinä missä muukin tällä alueella. Rakennusyhtiöltä kysyttiin lupa paikan ensimmäiseen tuunaukseen. Tuolloin Seppä ja Majanen tekivät hommia kuukauden verran, josta kaksi viikkoa tiiviimmin. Maalauksen ja siistimisen ohella tilaan tehtiin irrotettava puulattia. Alkuperäisessä setissä oli myös harava ja harja. Ne olivat välillä pitkään kadoksissa, mutta kumpikin on löytänyt takaisin kotiin.

– Tämän on tarkoituskin rapistua.

Yhtä jos toista katoaa tai hajotetaan, mutta periaatteena on käyttää sitä hyväksi. Kopin tämänhetkisen kalustuksen on tuonut naapuritalosta pois muuttanut tyttö, jolla oli ylimääräisiä tuoleja ja kukkapylväs. Verkkoaidan pätkässä roikkuu pyyhe, sisällä on vaatteita ja irtaimistoa. Kopilla on tämän kevään ajan asukas, jonka edellinen majapaikka purettiin tunnelityömaan alta.

– Loistokaveri, me juteltiin tunteja.

Pieniä huoltotoimia silti tarvitaan. Kesäisin Seppä on poikennut gallerialla viikon välein, vienyt pois roskia ja katsonut, onko tullut uusia merkintöjä. Jos seiniin on ilmestynyt vaikkapa jonkun solvaamista, se on maalattu umpeen. Muuten kopin moderointi on kevyttä.

Tulevana kesänä tilannetta seurataan tiiviimmin, Seppä aikoo maalata jatkoa tilaan ilmaantuville merkinnöille. Viidentenä kesäkuuta Kultissa Vuoltsulla on yhden illan yhdistetty näyttely ja happening, jossa on Sepän töitä parilta viime vuodelta. Sen jälkeen on vartijakopin vuoro.

Improvisointia jättömailla

Vieraskirja, pieni sininen kouluvihko on kerännyt kävijöiden kommentteja. Koppia on kuvailtu elämykseksi ja Tampellan

1. Vartiokoppi ulkoa alkutilassaan.
2. Vartiokopin sisätilaa ennen kuin se muuttui Galleria 234:ksi.
3.-4. Siivous käynnissä.
5. Petri Seppä ja Jari Majanen posterissa.
6. Galleria 234 juhlakunnossa vuonna 2010.

Seuraa Galleria 234:n tapahtumia kesällä: facebook.com/galleria234

parhaaksi kulttuurinähtävyydeksi. Vihossa on pohdittu myös eettisiä kysymyksiä ja elämän solmukohtia. Kuinka muutan elämääni. Eräs kävijä ihmetteli, voiko tällaisellakin nykyään elää. J. Harmaja vastasi, että materiaalisesti ei mitenkään. Tästä on vain kuluja. Filosofisesti – ehkä.

Eniten paikalle osuneita on viehättänyt löytämisen ilo. Täällä puseikon kätkössä on jotakin, mitä ei osaa odottaa. Sitä ei mainosteta eikä kuuluteta, sinne osutaan vahingossa.

Juurikin pienimuotoinen ja vaihtoehtoinen viehättää Petri Seppää, suorastaan vähän piilossa oleva. Vartiokopin alueella on pitkään ollut geokätkö, jonka hän löysi vasta hiljakkoin. Sekin tuo kävijöitä. Pienimuotoisia ja kätkeytyviä juttuja on syntynyt aiemminkin. Kotikylässä Hämeenkyrön Lavajärvellä on pieniä gps-paikantimella löytyviä juttuja, jotka yllättävät eteen osuessaan.

– Improvisaatio on kaiken avain. Näissä taidejutuissa en suunnittele mitään, kun työssä joutuu suunnittelemaan.

Taide on vastapainoa Sepän työlle, joka on pääosin oman yrityksen pyörittämistä ja graafista suunnittelua. Seppä opiskeli Tamperen Taiteen ja Viestinnän oppilaitoksessa 1990-luvun alkupuolella viestinnän osastolla. Puolentoista vuoden opintojen jälkeen hän tuli tempaistuksi työelämään.

Kaikki mukaan

– Joku vaisto siinä on mikä toimii, vaikka on paljon eri juttuja.

On tussipiirustusta, videota ja happeningia. On bändi ja legendaarisia äänimiehiä, kuten TR1:n viimeisen näyttelyn yhteydessä. Tanssiteatteri MD:n kanssa on vireillä yhteistyö, mikä vetää pahasti suunnittelemisen puolelle. Tanssia ja mediataidetta yhdistävässä esityksessä on käsikirjoitus ja harjoituksia.

– Yleensä koetan pitää kaiken kevyenä, voi sitten vaihtaa jos kyllästyy.

Vartiokopin ohella muitakin kiinnostavia suunnitelmia riittää.

– Esimerkiksi katutaide ja reverse graffiti kiinnostaa, Seppä sanoo.

Plevnan pääkatua kuvioitaisiin painepesurilla. Finlaysonin isännöitsijän kanssa oli puhetta, että alueella voisi tehdä jotakin. Isännöitsijä tosin vaihtui, joten hanke siirtynee myöhemmäksi. Koko joukko innokkaita kadunpesijöitä ehti jo ilmoittautua.

– Siihen mä aina pyrin, että saa porukkaa mukaan. Jos luukuttaa tarpeeksi eikä ajankohta ole ihan pielessä, tulee yleensä väkeä mukaan.

Sama henki on Galleria 234:n tulevissa avajaisissa, joissa teos tehdään joukkovoimalla. Maalaamisen ohella on muutakin ohjelmaa.

– Grillailua tietty, pallogrilli tuodaan tuohon pihalle, Seppä kertoo.

Avajaistarjoiluun Sepällä on pettämätön resepti, jonka teho on testattu.

– Kaikki tuovat vanhan viinan, joka on jäänyt juomatta kun se on niin pahaa.

Se käy ohjelmanumerosta. Moni kertoo innoissaan oman jämäpullonsa tarinaa ja kehuu kuinka hirveää se on. Pahimmasta tökötistä kilpaillaan.

– Mä ostan lähinnä limsaa.

Kerrankin artisti ei maksa. Tässä galleriassa kukaan ei maksa vuokraa eikä provisiota. Oikeastaan tämä juttu on kannanotto galleriakäytännöille ja muutenkin, Seppä tuumii. ■

Kirjoittaja Minna Soraluoma harhailee ehtimiseen jättömailla.

Hollufgårdin veistospuisto, vasemmalla Børge Meibom -puu. Alla ympäristötaideteos Puistonhoitajamestaripuu. Ylhäällä Henning Eskild Petersen, työpajavastaava.

Raportti
Hollufgårdin vierasateljeesta

Odensen rautatieasemalle päästyäni avautui eteeni avara ja lähes tyhjä Kongens Have, Kuninkaan puisto, jossa erään puun alla näytti nukkuvan edellisyön juomingeista johtuvaa krapulaa pois joku paikallinen. Joka tapauksessa puiston kaakkoiskulma on hyvä muistaa, jos Hollufgårdin taiteilijaresidenssissä loppuu tärpätti kesken, sillä myöhemmin osoittautui, että Odensessa on yllättävän vaikea löytää hyvälaatuista maalaustärpättiä. Kuninkaan puiston välittömässä läheisyydessä, tarkemmin sanottuna Asylgaden ja Gravenen kulmassa, on kuitenkin vihreä portti, jonka takaa löytyy alan liike. Se on tosin vain satunnaisesti auki eikä portilla ole minkäänlaista mainoskylttiä, saati aukioloaikoja. Mutta siinä vaiheessa matkaani, kun tarkkailin tuota lempeässä alkusyksyn valossa nukkuvaa, en vielä ajatellut tärpättiä vaan uuvuttavan matkan loppumetreillä olisi minunkin tehnyt mieli vain heittäytyä nurmelle loikoilemaan. Kaikkine tavaroineni näin kuitenkin parhaaksi vain suoriutua taipaleeni loppuun asti. Tanskan kaupunkien välinen liikennöinti on kätevää, sillä Kööpenhaminan junalippu käy samalla Odensen paikallisbussilipusta. Bussi numero 83 vie rautatieasemalta seitsemän kilometrin päähän Odensen eteläpuolelle Hollufgårdiin, linjan päätepysäkille.

[1]"Find a place you trust and try trusting it for a while."

Työpajat ja veistospuisto

Hollufgårdin entisellä, hyvinkin vauraan oloisella maatilalla, joka muutettiin taidekeskukseksi vuonna 1982, oli minua vastassa sen toiminnanjohtaja **Charlotte Bonde** ja työpajavastaava **Henning E. Petersen.** Bonde esitteli minulle heti alkuun Hollufgårdin taidekeskuksen tilat: toimisto ja asuinhuoneet sijaitsevat samassa rakennuksessa. Käytettävissä ovat nettiyhteys ja väritulostin. Lainattavissa ovat tarvittaessa myös kamera ja videotykki.

Tiloissa on käytössä yhteinen olohuone, yhteiskeittiö ja suihkuhuone, jossa on myös pyykinpesukone. Jätin reppuni huoneeseeni ja jatkoimme esittelykierrosta työtiloihin. Taidekeskus perustettiin alunperin kuvanveistäjille, joten työtilojen resurssit kattavat kuulemani mukaan Tanskan parhaat mahdollisuudet eri kuvanveistomateriaalien työstämiseen. Keskuksen työpajat voidaan tarpeiden mukaan soveltaa niin metalli-, puu- kivi-, keramiikka-, lasikuitutyöhön kuin pronssinvalutyöpajoiksi.

Maalarit ja muut kaksiulotteisten kuvien tekijät tulivat taidekeskukseen vuonna 2000, joten entiseen sikalaan saatiin maalausateljeiden lisäksi silkkipainopaja ja paperintekotyöpaja. Minulle osoitettiin rakennuksen päädystä noin 45 neliömetrin kokoinen työtila, jossa mahtuu tekemään vähän isompiakin maalauksia, maksimissaan 2,5 metriä korkeita. Olin matkasta väsyneenä valmis päiväunille, mutta kun Bonde esittelykierroksen jälkeen antoi minulle vielä polkupyörän avaimen, päätinkin lähteä tutkimaan Hollufgårdin kulttuuri- ja luontohistoriallista ympäristöä.

Takahuhdin taidekeskuksen miljöö sen omakotitalolähiöineen, peltoineen, niittyineen ja puroineen muistuttaa hieman Hollufgårdia. Tämän taidekeskuksen naapurissa on niin ikään vanhustentalo (joka on perustettu entiseen navettaan) ja golfkenttä. Mutta mikä Hollufgårdin taidekeskuksesta tekee puoleensavetävämmän niin koululaisryhmille, vanhuksille, paikallisille viikonloppua viettäville perheille kuin muille taiteen ystäville on sen veistospuisto. Tämän tietysti selittää keskuksen mainiot veistotyömahdollisuudet. Puistossa on lähinnä taidekeskuksen jäsenten veistoksia, mutta myös vierailevat kuvanveistäjät ovat luoneet teoksiaan

Hollufgårdin toimisto- ja majoitustilat.

Sebastian Boulter: "Postia" 2014, öljy 60x72.

sinne; viimeksi Hollufgårdin taidekeskuksen **Artpark 2012** -tapahtumassa. Puisto kärsi toissavuonna kovan myrskyn takia ja monia puita kaatui, mutta sen seurauksena puiston laidalle syntyi viime vuonna uusia ympäristötaideteoksia, ikään kuin Artpark off -tempauksena puistonhoitomestareiden inspiraatiosta. GAH eli Guest Atelier Hollufgård järjestää kansainvälisen veistossymposiumin elokuussa 2015. Silloin suunnitellaan ja aletaan työskentelemään seuraavaa veistostapahtumaa, Artpark 2016 varten.

Pari fragmenttia Hollufgårdin historiasta

Koska suomalaisena mehtäläisenä kiinnitin huomiota läheiseen pöpelikköön, suunnistin polkupyörälläni seuraavaksi sinne. Metsäksi sitä ei tosin hyvällä tahdollakaan voi enää kutsua ja sen polutkin ovat suorat kuin Tampereen kaupungin keskustakaava. Mietin johtuuko polkujen suoruus suorakaiteen muotoisista lehmien laidunmaista vai jostain uudesta laajennuskaavoituksesta, mutta sain myöhemmin kuulla Petersenilta, että suorat polut ovat peräisin 1500-luvulta. Tarina kertoo, että silloinen Tanskan kuningas oli mieltynyt Odenseen ja harrasti metsästystä Hollufgårdin mailla. Polut olivat tehty kuninkaalle mahdollisimman helpoksi kulkea ja ne ennen kaikkea helpottivat itse metsästystä. Näin kuningas saatiin pidettyä tyytyväisenä metsästysretkillään.

[2] "Always be around."

Keskuksen pihapiirissä on myös erikoinen maakellari vuodelta 1916. Se on rakennettu suurista kivistä ylöspäin kohoavaan spiraalin muotoon. Sneglehøjen, vapaasti suomennettuna Etanakummuksi nimetty rakennelma, on halkaisijaltaan 22 metriä ja noin seitsemän metriä korkea. Muutaman sadan metrin päässä on myös 1980-luvulla rekonstruoitu varhaisviikinkiaikainen talo pyöreine kulmineen ja olkikattoineen. Sen takaovi oli auki, joten pääsin ihmettelemään miltä se sisällä näyttää: seinien viertä kalustaa pitopöydät, jotka jättävät rakennuksen keskiön tyhjäksi. Ylisillä on talon kummassakin päädyssä pienet kolmion muotoiset aukot, joista valoa pääsee vain niukasti sisään. Silmieni totuttua hämärään havaitsin laatikoita ja muovipusseja, joihin oli varastoitu muovisia viikinkimiekkoja, kypäriä ja kilpiä. Ala-asteikäiset koululaiset kokoontuvat sinne ilmeisesti oppimaan käytännön tasolla maansa sota- ja valloitushistoriaa. Kerrottakoon tässä yhteydessä, että Odense on yksi Tanskan historian ensimmäisiä mainittuja kaupunkeja ja kaupungin nimi juontaa juurensa Odiniin, muinaiseen germaaniseen jumalaan, joka nykyisin muistetaan parhaiten Viikinkien jumalana.

Työskentely

[3] "Do not try to create and analyze at the same time. They are different processes."

Kuumasta ilmasta johtuen pidin alunperin sioille tarkoitettua kaksoisovea auki. Ohi kulkevat tarhaikäiset ja vanhat pariskunnat pysähtyivät uteliaina kurkkimaan ateljeeseeni, jossa maalasin aluksi roskaa. Tarkoitan tällä siis roskien tai muun epämääräisten muovituotteiden kuvaamista jokapäiväisessä ympäristössämme, jossa nämä objektit alkavat elää omaa elämäänsä muistuttaen meitä suhteestamme elinympäristöömme.

Roskien lisäksi maalasin suurehkoja interiöörejä, joihin ollaan laskeuduttu laskuvarjolla. Näiden taulujen merkityksien moninaisuus on jäsenneltävissä sillä, että kaksi toisistaan poikkeavaa interiööriä edustavat omilla tavoillaan myös sellaista todellisuutta, jolta ihmiset liian usein tahtovat sulkea silmänsä. Kummassakin paikassa, aikaisemmilla vierailuillani, minulle tuli sellainen olo kuin olisin tullut paikalle salaa tai puolivahingossa jollain odottamattomalla keinolla.

Ensimmäinen maalaus on Laekenin Kuninkaallisesta kasvihuonekompleksista Brysselistä ja toinen Bosnian Kansallismuseosta Sarajevosta. Edellä mainitun pramean arkkitehtuurin takana on Belgian kuningas **Leopold II:n** häikäilemätön riisto ja ihmisoikeusrikokset Belgian entisessä siirtomaassa Kongossa. Jälkimmäinen huone on tyhjyyttään hohkaava, Bosnian sodassa pahoin vaurioituneen museon remontoitu osa, johon vasta oltiin haalimassa museon osittain uusittuja kokoelmia.

En kuitenkaan alkanut pitää avoimien ovien päivinäni ohikulkijoille luentoa ympäristöhaitoista tai muista ihmisten jälkeensä jättämistä maailman historian mielettömyyksistä. Minusta vaikutti siltä, että lapset olivat vilpittömyydessään liian hämmentyneitä näkemästään, ja vanhukset hymyilivät hyväntahtoisesti niin kuin hymyillään silloin kun ei tarvitse enää puhua.

Teksti ja kuvat: Sebastian Boulter

[1][2][3] John Cage, Ten Rules for Students and Teachers for a class project. Rule 1, Hint 1, Rule 8, 1968.

Yläkuvassa Hollufgårdin maalaus- ja grafiikantyöpajarakennus. Ylhäällä vasemmalla veistospuistosta Ali Al-Harbi Jlaiwin pronssiteos. Alhaalla käytössä ollut vierasateljee ja Sebastian Boulterin maalauksia, joissa ollaan laskeuduttu interiööreihin laskuvarjoilla.

Keltaisessa talossa

voi poiketa, jos ovi on auki

Tammelassa rautatieaseman tuntumassa on talo, joka ei ole keikkaluola eikä varsinainen galleria, vain Keltainen talo ilman tarkempaa määritelmää. Osallistuminen on ilmaista, mutta vapaaehtoiseen kolehtiin voi antaa lantin.

Vilskeinen paikka toimii myös **Maria Mattilan** työtilana, eräänlaisena kulttuurituottamona tai mainostoimistona.

– Keltainen talo on isokokoisin mainos, jonka olen tehnyt, Mattila sanoo.

Talo mainostaa yhteisöllisyyttä ja omatoimisuutta, sitä ettei kaikki perustu voitontavoitteluun. Siivoustalkoot ovat käynnissä, mattoja kannetaan ulos ja samalla sovitaan konserttiesiintyjistä.

Istumme Maria Mattilan kanssa Keltaisen talon keittiössä.

– Aluksi perustin vaihtoehtoisen mainostoimiston, se oli vuonna 2009.

Graafikkona hän teki mainoksia, muttei mainostanut mitä tahansa.

– Mulle on tärkeää, että voin valita mitä asioita edistän, Mattila pohtii.

Mainostettavan toiminnan tuli olla eettisesti mielekästä. Käytännössä asiakkaiksi valikoitui taiteilijoita, suutareita ja pienyrittäjiä.

Investointeja ei pahemmin tarvittu, läppäri jolla työskennellä oli valmiina. Toiminimi aloitti työllistämisorganisaatio Pispalan kumppanuuden suojissa. Kolmisen kuukautta Mattilalla oli toimitila puutalossa. Sittemmin toimisto on kulkenut hänen mukanaan.

– Olen tehnyt hommia reissatessa, missä milloinkin olen. Vaikka Intiassa.

Talkootunnelma ympärillä kohoaa. Yksi talkoolaisista poikkeaa keittiöön.

– Hankintalistalla vois olla saippua, se on pieni rääpäle, talkoolainen sanoo.

Pumppupullo nestesaippuaa löytyy.

– Mut se palasaippua oli hienon läpikuultava. Ja ihmiset käyttää tuon heti, se menee päivässä.

Palasaippua menee hankintaan.

– Uusi moppi, katso, esittelee toinen talkoolainen. – Pääsee eroon siitä vanhasta ja homeisesta.

Kaikkea pestään, vaikkei ole takeita kauanko talossa voidaan olla. Vuokrasopimukseen kuuluu, että lähtö voi tulla hyvinkin nopeasti. Toisaalta väliaikaisuudessa on puolensa. Se tuo omanlaisensa vireen ja meininkiä tekemiseen. On parasta käyttää aika hyväkseen.

Mattilan rooli talon ylläpitäjänä on löytynyt yllättävän helposti. Siinä oli jotain tuttua, vaikkei heti selvinnyt mitä.

– Yks päivä harpoin täällä haalareissa ja hammastikku suussa. Mä harpoin just samalla lailla kuin **Patu Patanen**.

Mattila fanitti lapsena Haminassa Patasta ja hänen museolaivaansa Hyökyä. Ja fanittaa yhä. Toissakesänä hän järjesti Haminaan Paturokin Patasen kunniaksi.

Musiikkikeikkoja on Keltaiseen taloon buukattu runsaasti, mutta kuvataiteelle on vielä tilaa. Heinäkuussa on tulossa veistoksia, rakennelmia ja tilataidetta niin sisälle kuin ulos.

– Kiva olisi, jos tulis muutakin, joku tulis hulppean idean kanssa.

Kuukausi sitten talolla oli **Euphoria Borealiksen** työpaja, jossa kuvattiin ja editoitiin lyhytelokuvia. Mykkäfilmeihin sävellettiin samalla musiikki. Workshop majoittui Keltaisella talolla, joten tilat olivat täydessä käytössä.

Kesäkuun viidentenä on tulossa Annikki OFF -konsertti, jossa esiintyvät mm. **The Mystic Revelation of Teppo Repo, Kuolema**-duo, **Mystikko** sekä **Hulda Huima ja Hitaat sekunnit.**

Siivous jatkuu. Ostoksilta tullut talkoolainen tulee näyttämään saalistaan.

– Tässä olis uusi moppi, kun se vanha on niin kamala.

– Ei mutta meille tuli just äsken uusi moppi, Mattila sanoo.

Moppitilanne taisi ehtiä aika pahaksi. Tämä on silti erilainen, komea levymoppi. Tarvitaan niitä useita. Mäntysuopaa, oliko sitä täällä. Ja juuriharja, missä se on? Pesuoperaatio alkaa siirtyä vessaan ja detaljeihin. Vessa toimii, vaikka muuten vesi tulee sujuvasti kantamalla.

Täällä asiat lutviutuvat ilman virkamiehiä, aukioloaikoja ja sääntelyä.

Teksti ja kuvat
Minna Soraluoma

Vintage ja hippiaate elää Keltaisen talon pihapiirissä. Nurkalle on ilmaantunut myös mystillinen kivikasa, jonka alkuperästä ei ole varmaa selkoa. Tässä saattaisi olla kivenveistäjälle oiva työmaa.

Maria Mattila talon etuovella. Huomaa kattoon loisteputkien alle viritetty punainen verho, joka pehmentää valoa sopivasti.

Viisikymmenluvulla rakennettu talo toimi VR:n terveysasemana vuoteen 1994 asti. Mattila vuokrasi paikan viime kesästä alkaen.

Aleksis Kiven muistomerkki, Wäinö Aaltosen "Runoilija ja muusa" 1928 syntyi Tampereen Taiteilijaseuran aloitteesta. Kirjastotalolla, jonka edessä veistos on, oli seuran näyttelysali vuosikymmeniä. Kuva Minna Soraluoma.

Tampereen Taiteilijaseura

95 vuotta

Tampereen Taiteilijaseuran täysi vuosisata lähestyy. Seura on ehtinyt olla perustamassa Helsingin taidehallia ja Suomen Kuvataidejärjestöjen liittoa, järjestää näyttelyitä ja ottaa kantaa.

Tampereen Taideyhdistyksen perustaminen maaliskuussa 1898 merkitsi järjestäytyneen kuvataide-elämän alkua Tampereella. Yhdistykseen liittyi 200 jäsentä ja se järjesti jokavuotisia taidenäyttelyitä kaupungintalon juhlasalissa vuoteen 1906 saakka, jonka jälkeen näyttelyt siirtyivät Näsilinnaan.

Taideyhdistyksen johtokuntaan kuului alkuvaiheesta lähtien kaksi kuvataiteilijaa, **Viivi Palander** ja **Gabriel Engberg**, joka toimi vuodesta 1908 lähtien myös Hämeen museon johtajana.

Yhdistys järjesti tulojen hankkimiseksi Tampereen Teatterissa ja Näsilinnassa arvokkaita juhlia, joissa esiintyi monien eri alojen taiteilijoita kuten näyttelijöitä, muusikoita ja lausujia.

Toiminta kuitenkin lamaantui 1910-luvulla, muun muassa vuoden 1918 sodan vuoksi. Tuolloin Näsilinnassa järjestetty näyttely tuhoutui lähes täysin.

Innokkaita kulttuuritoimijoita kuitenkin kaupungissa riitti ja keväällä 1920 joukko taiteilijoita ja asianharrastajia kokoontui Tampereen Teatterin ylälämpiöön keskustelemaan uuden yhdistyksen perustamisesta. Asiaa hoitamaan valittiin toimikunta, johon kuuluivat taidemaalarit Gabriel Engberg, **Lennu Juvela** ja **Erkki Kulovesi**, muusikot **Gerda** ja **Ilmari Weneskoski**, lääket.lis. **Yrjö Kulovesi**, maisteri **Niilo Orasmaa** ja kuvaamataidonopettaja **Hilja Tolvanen**.

Tampereen Taiteilijaseuran perustava kokous pidettiin hotelli Centralissa 19.9.1920. Tilaisuudessa yhdistykseen liittyi 40 eri alojen taiteilijaa ja asianharrastajaa. Uuden seuran puheenjohtajaksi valittiin Gabriel Engberg, joka hoitikin tointaan vuosina 1920-33 ja 1935-44. Sihteeriksi

valittiin näyttelijä **Simo Kaario** ja muusikkojen edustajaksi kapellimestari **Ilmari Weneskoski**. Asianharrastajia johtokunnassa edustivat varapuheenjohtajaksi valittu lääk.lis. Yrjö Kulovesi, arkkitehti **Birger Federley** sekä rahastonhoitajaksi valittu insinööri **Aarne Avela**. Ensimmäisessä johtokunnassa ei vielä ollut kirjailijoita, vaikka perustajajäsenenä oli muun muassa **F.E.Sillanpää**.

Taiteilijaseuran alkuvuodet

Ensimmäisinä vuosikymmeninä seuran jäsenistöön kuului jäseniä kaikilta taiteen aloilta, myös taiteen harrastajia ja kulttuurista kiinnostuneita henkilöitä. Säännöissä olikin määritelty toiminnan tarkoitukseksi "koota Tampereen seudun taiteilijat ja kirjailijat sekä näitä piirejä lähellä olevat henkilöt yhteisten harrastusten edistämiseksi sekä taiteilijain ja kirjailijain pyrkimysten tukemiseksi." Enintään puolet jäsenistöstä sai sääntöjen mukaan olla asianharrastajia.

Taiteilijaseura järjesti yleisön ja harrastajien valistus- ja koulutustoimintaa sekä esitelmätilaisuuksia. Sen toimintaan kuuluivat myös ohjelmalliset kokousillat sekä juhlat, joilla kerättiin varoja näyttelytoimintaan ja taloudellisessa ahdingossa olevien taiteilijoiden tukemiseen. Lisäksi otettiin kantaa esimerkiksi taidetilaisuuksien huviveron alentamiseksi. Tärkeänä tavoitteena oli myös taiteilijoiden ammatillisten etujen ajaminen. Vuonna 1927 Taiteilijaseura oli mukana perustamassa Helsingin Taidehallia, jonka säätiön hallituksessa on edelleen seuran edustus.

Tampereen Kirjastotalon valmistuessa vuonna 1925 Tammerkosken rantaan Taiteilijaseura sai sieltä omat näyttelytilat. Kirjaston näyttelysali oli käytössä vielä 1960-luvulla. Talon edessä oleva Aleksis Kiven muistomerkki vuodelta 1928 (**Wäinö Aaltonen**: "Runoilija ja muusa") sai alkunsa seuran aloitteesta ja osin myös seuran järjestämän keräyksen varoin.

1930-luvun alun taloudellinen lama hiljensi seuran toiminnan ja vaikutti myös jäsenten taloudelliseen tilanteeseen. Seuran vuosinäyttelyitä kuitenkin järjestettiin vuodesta 1930 aina vuoteen 1989, jolloin kasvaneen jäsenmäärän ja tila-ahtauden takia niistä jouduttiin luopumaan.

Tampereen, Turun ja Viipurin taiteilijaseurat perustivat vuonna 1938 Suomen Kuvataidejärjestöjen liiton, joka toimi pitkään väliportaana Suomen Taiteilijaseuran ja paikallisten taiteilijaseurojen välillä. 1980-luvun alkuun mennessä merkittävimmät paikalliset järjestöt kuitenkin erosivat liitosta. Toiminta alkoi elpyä uudestaan 2000-luvulla, kun osa järjestöistä palasi liiton jäseniksi.

Koska Tampereen Taiteilijaseuran toiminta oli suurimmalta osin kuvataiteilijoiden aktiivisuuden varassa, muiden taiteenalojen edustajat siirtyivät vähitellen omiin ammatillisiin järjestöihinsä. Marraskuussa 1943, kun kirjailijat perustivat oman yhdistyksensä, Pirkkalaiskirjailijat ry:n, Taiteilijaseura muuttui lopulta kuvataiteilijajärjestöksi.

Taiteilijakodin rakentamista alettiin ensimmäisen kerran pohtia vuonna 1944 tuntemattoman henkilön lahjoitettua seuralle 100 000 markkaa tätä tarkoitusta varten. Hanke oli aktiivisemmin vireillä vuodesta 1955 lähtien ja viimein vuonna 1960 perustettiin Ateljeetalo Oy. Ensimmäiset asukkaat Kalevan kaupunginosan Hälläpyöränkadun kymmenen asuntoa ja ateljeeta käsittäviin tiloihin muuttivat 15.12.1961.

Taiteilijaseura toimi 1930-luvulta lähtien aktiivisessa yhteistyössä Tampereen kaupungin kanssa tehden monenlaisia aloitteita, muun muassa julkisen taiteen hankkimiseksi. Jo vuonna 1946 seura ehdotti kunnallisen taidelautakunnan perustamista.

Asia ei tuolloin vielä edennyt, mutta seuran ja Tampereen Taideyhdistyksen myöhempi yhteinen esitys johti siihen, että vuonna 1953 perustettiin Tampereen kaupungin kuvaamataidetoimikunta, johon seura sai ehdottaa yhden henkilön mukaan.

Frans Emil Sillanpää oli Taiteilijaseuran perustajajäseniä. Kuva Wikimedia Commons.

Taiteilijaseuran puheenjohtaja Kirsti Melartin avaa Taidekeskus Mältinrannan ensimmäisen näyttelyn 4.11. Kuva Ari Järvelä.

Toimikunnan nimi muuttui sittemmin kuvataidelautakunnaksi.

Kohti nykypäivää ja tulevaa

Koko 1970-luvun Taiteilijaseura joutui toimimaan ilman omia toimitiloja. Tilanteeseen saatiin lopulta parannus, kun kaupunki saneerasi entisen vedenpuhdistuslaitoksen seuran käyttöön. Kaksikymmenluvun klassismia edustava rakennus oli rakennettu vuosina 1928-1929 **Bertil Strömmerin** ja **Eetu Murroksen** suunnittelemana. Taidekeskus Mältinrannan juhlallisia avajaisia vietettiin 1983. Näyttelytilojen ohella rakennuksessa oli yhteisateljeita. Vuonna 2000 aloitettiin lisäksi taidelainaamotoiminta.

Samassa rakennuksessa toimivat myös Pirkkalaiskirjailijat joulukuuhun 2004 asti. Taiteilijaseuralle saatiin lisää tilaa myös syksyllä 2008, kun vanhan allasosan remontti valmistui ja työpajatilat laajenivat.

Omissa tiloissa seuran toiminta on vakiintunut kasvavan taiteilijajoukon yhteenliittymänä. Tällä hetkellä maamme toiseksi vanhimmassa toimivassa taiteilijaseurassa on yli 260 jäsentä ja vireänä kaupunkina Tampere vetää puoleensa taiteilijoita. Tuoreimpia jäseniä ovat **Jan Peter Rosvik** ja **Teemu Mäenpää**.

Seuran viimekesäinen näyttely Taiteilija vailla nimeä herätti laajaa kiinnostusta sekä yleisössä että lehdistössä. Näkyvyyttä on tulevan viiden vuoden ajalla tiedossa runsaamminkin.

Satavuotiskauden juhlinta käynnistetään näyttelyllä, jota suunnitellaan Helsingin Taidehalliin. Kolmihenkinen jury on jo selvillä, mutta rahoitus ei ole vielä varmistunut. Seuran vaiheista julkaistaan myös tutkimus. Sen toteutuksesta on neuvoteltu Jyväskylän yliopiston taidehistorian laitoksen ja professori **Heikki Hangan** kanssa.

Varsinaiset satavuotisnäyttelyt nähdään Tampereen taidemuseoissa viiden vuoden kuluttua.

Jarmo Salonen

Taiteentekijän arkea ja juhlaa

Pitkän linjan taidemaalari **Ilkka Väätti** on tänä keväänä työstänyt näyttelyä Pesulassa Hatanpäällä. Siitä näyttää tosin tulevan työhuonenäyttely.

– Viikon kuluttua piti olla avajaiset galleria Harmajassa Oulussa. Pienoismallin kanssa olen räätälöinyt näyttelyä juuri sinne, Väätti kertoo.

Työn alla oli viimeinen työ Ouluun, kun tuli tieto, että galleria Harmaja lopettaa. Tältä keväältä peruuntuu Väätin ohella **Kaija Kiurun** näyttely. Mutta hyviäkin uutisia on tullut. Maaliskuussa 2015 Suomen taiteilijaseura jakoi kunniamerkkejä.

– Aivan yllättäen tuo tuli.

Ensin ujostutti ja piti nikotella. Mutta parasta tässä on, että kuvataiteilijoilla ja myös Väätin työllä nähdään arvoa. Niin taiteellisella kuin järjestötyöllä on merkitystä.

– Kova juttu. Taiteilijat, te olette tärkeitä, sanoin kiitospuheessa, vaikka siinä kohdin ääni särkyi.

Kesäkuuksi Väätti on lähdössä Mänttään Serlachius-residenssiin. Pienen paikkakunnan rauhassa on hyvä työskennellä.

MS

Suomen Leijonan Ritarikunnan ritarimerkki.

Ilkka Väätin huhtikuun lopussa 2015 valmistunut teos Montpellier, öljyväri ja akryyli puulle 50 x 60 x 6 cm.

Kaarlo Vuori

Tampereen ensimmäinen ammattitaiteilija 1890-luvulla

Tilda, 1897, öljy kovalevylle, 34 x 25 cm. Yksityinen kokoelma.

Suomalainen taidemaalari, kuvittaja ja piirustuksenopettaja **Kaarlo Vuori** toimi Tampereella 1890-luvulla. Hiekan taidemuseon näyttely, joka esittelee Kaarlo Vuoren tuotantoa, on esillä 30.8. asti.

Ruovedellä syntynyt Kaarlo Vuori (1863–1914) opiskeli Helsingissä aluksi lääketiedettä, mutta vaihtoi pian opinnot taideopintoihin Suomen Taideyhdistyksen piirustuskoulussa. Hän opiskeli myös Pariisissa Académie Julianissa. Vuori tunnetaan etenkin muotokuva- ja maisemamaalarina, ja hänen kiinnostuksensa kansatieteellisten kohteiden kuvaamiseen toistuu hänen tuotannossaan. Hän teki yli 200 muotokuvaa. Vuodesta 1891 alkaen Vuori osallistui taidenäyttelyihin Helsingissä, Turussa ja myöhemmin myös Tampereella, mutta omaa yksityisnäyttelyä hän ei koskaan järjestänyt.

Kaarlo Vuoren merkitys opettajana on myös huomattava. Hän työskenteli Turun piirustuskoulun rehtorina ja opettajana vuosina 1898–1904. Kesällä 1905 hän muutti perheineen Tampereelle, jossa hän toimi **Ludwig Roineen** perustaman Tampereen Käsityö- ja Taideteollisuuskoulun piirustuksenopettajana. Turun piirustuskoulussa Vuoren oppilaita olivat muun muassa **Yrjö Liipola, Edwin Lydén** ja **Kaarlo Enqvist-Atra**, Tampereella **Eliel Saarinen** koulupoikana, **Joseph Alanen** ja **Viivi Palander**. Tampereella Kaarlo Vuorta voidaan pitää taideharrastusten ja taidekasvatuksen uranuurtajana.

Kaarlo Vuori oli mukana myös teatterimaailmassa. Hänen vaimonsa, näyttelijä **Tilda Vuori** oli Tampereen Työväenteatterin ensimmäinen johtaja. Kaarlo Vuori teki lavastuksia sekä pukusuunnitelmia teatteriin ja myös opetti tulevia lavastajia. Vuoren koti oli jo Turussa ollut teatterilaisten kohtaamispaikka ja samoin se oli Tampereellakin.

Kaarlo Vuori oli kiinnostunut valokuvaamisesta ja hänen valokuviaan on säilynyt runsaasti jälkipolville. Hän valokuvasi paljon maalauksiaan varten, sekä henkilöitä että erilaisia aiheita, ja otti kaupunkikuvia Tampereelta ja Turusta, maisemakuvia pääasiassa Ruovedeltä, kansatieteellisiä kuvia sekä paljon kuvia perheestään ja ystävistään. Piirustus oli keskeisellä sijalla Vuoren tuotannossa, olivathan myös hänen opettajansa **Adolf von Becker** ja **Fredrik Ahlstedt** korostaneet piirustustaidon merkitystä. Kaarlo Vuori tekikin paljon erilaisia kuvitustöitä muun tuotantonsa ohessa paikallislehtiin ja muun muassa Päivälehden julkaisemaan Nuori Suomi -albumiin. Hän oli myös ensimmäisiä suomalaisia postikorttitaiteilijoita.

Kuvat Nina Koskinen, Hiekan taidemuseo

Marjatytöt Ruovedellä, 1893, öljy kankaalle, 84 x 64 cm. Yksityinen kokoelma.

”Lähellä sinua kaukana kaikesta”

KOLUMNI
Laura Laukkanen

Välimatkat ovat suhteellisia. **Tesoman Taidehallin** motto ”Lähellä sinua kaukana kaikesta” on harkittu paradoksi. Henkinen ja maantieteellinen etäisyys keskustan ja lähiön välillä ei usein täsmää. Syy ei aina ole kilometreissä, jos kohde ei tavoita vieraita.

Kun kirjoitimme vuokrasopimusta, tiesimme, että tuleva työtila on purku-uhan alla. Tila on halpa, mutta väliaikainen. Teimme päätöksen, että luovumme kaikista määräaikaisuuteen liittyvistä epäluuloista ja rajoituksista. Kieltäydyimme ”ei kannata, kun kohtahan tämä loppuu” -mentaliteetista. Uudet säilytysjärjestelmät hankimme ensimmäisellä viikolla, tupareista sovimme seuraavalla. Perustimme Tesoman taidehallin.

Lähiötyöhuoneessa on jotain residenssimäistä: tulemme toisaalta, mutta olemme kuin kotonamme. Koska tiedostamme vuokrasopimuksen väliaikaisuuden, olemme tarkkasilmäisiä. Epäilen, että ajattelemme enemmän kaupunkipolitiikan vaikutuksia Tesomalla kuin kotikulmillamme. Suhtaudumme nykyään epäilevästi puhtaasti ikäviin arvioihin Tesomasta. Totta se on: me näemme erilaisen Tesoman kuin hakukoneet, jotka jauhavat sellaisia tunnistesanoja kuin ”sylkinäyte” tai ”murha-ase”.

Laura Impola on työhuoneemme ainoa Tesomalla asuva kuvataiteilija. Hän totesi, että pelkkä läsnäolomme Tesomalla on poliittinen ja erityisesti taiteellinen teko. Kun kuljemme Länsitorin läpi, olemme osa Tesomaa ja Tesoma-kuvaa. Läsnäolollamme on vaikutus muuallakin kuin tilastoissa. Oletus on, että emme toimisi täällä.

Olemme työskennelleet Tesomalla nyt puoli vuotta. Toisinaan tuntuu kuin olisimme osa taiteilijaryhmä **IC 98:n** animaatiota. IC 98 kuvaa teoksissaan ympäristön hidasta ja vääjäämätöntä muutosta. Kun muutimme syksyllä liikehuoneistoon, siellä sijaitsi vielä pankki. Katolla loisti valotaulu, josta tarkastin lähtiessäni kellonajan ja ilman lämpötilan. Nykyään arvioin lämpötilan ihotuntumalla. Joka yö rakennuksen betonipinnalle ilmestyy uusi tägi. Ne on toteutettu hellyttävän kömpelösti. Harmaa 70-luvun talovanhus kukkii.

Olemme törmänneet kiitoksiin siitä, että toimimme lähiössä. Usein ne tulevat tahoilta, jotka haluavat uudistaa Tesoman keskustan. Kiitoksiin on vaikea suhtautua muuten kuin ristiriitaisesti. Motiivit ovat hyvät, mutta suunnitelmat kielivät kaupallisesta, kiiltävästä ja tuottavasta kulutustilasta. Pelkkä kirjaston istuttaminen kauppakeskuskompleksiin ei tee lähiöstä demokraattista tai kulttuurisesti vireää. Länsikeskukseen kaavaillut tilat auttamatta häätävät sellaiset ruohonjuuritason toimijat kuten Tesoman Taidehallin.

Kun teimme taustatyötä Pirkanmaan 6. Triennaaliin, löysimme koruttoman ja varsin lyhyen arvion Tesoman kulttuuriperinnöstä. Lähiömme tilaa kartoittavassa dokumentissa todettiin: alueella ei ole suojeltavaa kulttuuriperintöä. Kun seuraan muutosta, mietin, että onko uudelle Tesomalle laadittu prosenttitaidesuunnitelma? Minä nimittäin uskon, että Tesomalla on tilaa muullekin nykytaiteelle kuin **Laila Pullisen** alttariveistokselle. Öisin ilmestyvät graffitit ovat todiste siitä.

Kirjoittaja kuuluu työhuonekollektiivi Tesoman Taidehalliin ja on taideyhdistys Tehonrakentajat ry:n perustajajäsen.

Maalaus- ja akvarellikursseja

Asiantuntijan matkassa®

Akvarellikurssi 14.–21.9. Italian

Piemontessa

Varallo Sesian pikkukaupunki sijaitsee kauniiden kukkuloiden ympäröimänä Sesiajoen varrella, monien taiteilijoiden ikuistaman Sacro Monten maailmanperintömaisemissa Italian ruokakulttuurin kehdossa.

1338 €

Opettaja taidemaalari Metta Savolainen

Hintaan sisältyy

- Finnairin suorat reittilennot turistiluokassa
- majoitus Hotel Albergo Italian kahden hengen huoneessa
- ohjelman mukaiset bussikuljetukset
- ohjelman mukaiset ateriat (7 x aamiainen, 1 x lounas, 7 x illallinen)
- kuvataiteilija Metta Savolaisen opetus
- edestakaiset hissiliput Sacro Montelle kahtena päivänä

Akvarellikurssi
Saarenmaalla 7.–11.6.
Vanhat ruokokattoiset talot, kiviaidat, tuulimyllyt, kukkivat niityt, ikivihreät katajat ja kauniit rannat kutsuvat maalaamaan. Matkalla tutustutaan myös paikallisiin kädentaitajiin.
575 €

Opettajana taidemaalari Mika Törönen

Akvarellikurssi
Toscanassa – ihanassa Vincin kylässä 13.–20.9.
Leonardo Da Vincin kotikylässä riittää ihasteltavaa - mitäpä muutakaan mestarin syntymäpaikasta voisi olettaa. Syyskuu on lämmintä loppukesää ja ihanaa viininkorjuun alkaa.
1298 €

Opettaja taidemaalari Meikki Heapala

Valokuvauskurssi
Andalusia Álora Aurinkolaakso 10.–15.10.
Tähtäimessä kaunis syksyinen valo ja luonto. Álora valkoista kylää ympäröivät upeat maisemat vuoristoineen, appelsiinipuineen ja oliiviviljelmineen. Álora tunnetaan myös kulinaristien paratiisina.
1075 €

Opettaja lehtivalokuvaaja Reijiko Landén

Tilaa esite tai selaa lomalinja.fi

24 h verkkokaupasta lomalinja.fi

Lomalinja
Asiantuntijan matkassa®

Suomalainen perheyritys – asiantuntijan matkassa laadukkaasti jo 38 vuotta

Ratinanlinna, Aleksanterinkatu 32, 33100 Tampere ✆ 010 289 8100 ✆ 010 289 8101 ryhmät
Balderin talo, Aleksanterinkatu 12, 00170 Helsinki ✆ 010 289 8102 lomalinja@lomalinja.fi

Puhelut 8,35 snt/puh +17,17 snt/min. Palvelumaksu 19€/varaus.

Kuva www.sacri-monti.com

Meiltä saat lainaa

Taidekeskus Mältinranta

loppuvuosi 2015

Sebastian Boulter: Bosnian Kansalliskirjasto, 2014, öljy kankaalle, 162x198. Viisitoista vuotta Bosnian sodan päättymisestä Kansalliskirjaston aulassa oli esillä lasten piirustuksia vuoden 1984 Sarajevon olympialaisista. Piirustuksia tehneet, vielä elossa olevat, ovat minun ikäluokkaani. Aulan lisäksi ei muita huoneita oltu remontoitu; vain pölyjä vähän pyyhitty.

Marianne Kaustinen: Metsämittari, 2013, syväpaino, luonnonmateriaali. Näyttelyssä on grafiikkaa, tussimaalauksia sekä esineteoksia. Metsässä tallennan yksityiskohtia ja kerään aarteita eli materiaalia tuleviin teoksiini.

Kati Lehti, Spectacular Peacock, 2014, akryyli kankaalle, 81x73cm. Aiheissani toistuu muokattu luonto. Annan tilaa jollakin tavalla nyrjähtäneelle luontokuvastolle.

Ville Väri, Because Abstract Is Not The End, 2014, akryyli ja öljy kankaalle, 175 x 127. Etsin maalaamisessa ominaisuuksia, jotka eivät välity kuvallisina. Taide on välineistynyt, maalausten äärellä ei syvennytä aistimaan.

Jonna Jantunen: BOW I, BOW II, 2014, puupiirros, akryylilevy, lämpökäsitelty koivu. Teokseni ovat kolmiulotteisia grafiikan vedoksia, joissa yhdistyvät abstraktit puupiirrokset ja kuluneet sumeat akryylilevyt.

Näyttelykalenteri

21.6.-7.7.
Galleria: Sebastian Boulter
Studio: Marianne Kaustinen: Metsän aika

11.-28.7.
Galleria: Päivi Reiman
Studio: Kati Lehti

1.-18.8.
Galleria: Ville Väri: ”New-New-Age”
Studio: Jonna Jantunen

22.8.-8.9.
Galleria: Tiina Poutanen
Studio: Kaisu Häkkänen

12.9.-29.9.
Pirkanmaan triennaali

3.10.-20.10.
Galleria: Maiju Heikkilä
Studio: Piirustusdialogi: Noora Federley, Arsi Fennica, Emilia Mäkelä, Kaija Papu, Ville Pirinen ja Sanni Seppä

24.10.-10.11.
Galleria: Susanna Vuorio
Studio: Zsuzsa Demeter

14.11.-1.12.
Karonkka-ryhmä: Jaana Ahjokangas, Janette Holmström, Leena Illukka, Satu Jaatinen, Elisa Lientola, Mikko Maasalo, Laura Melkinen, Jussi Nykänen ja Minna Rissanen

4.12.-20.12.
Talo täynnä taidetta, Tampereen Taiteilijaseuran myyntinäyttely

Tiina Poutanen: Hyvä mies, 2014, hiili kartongille ja öljy vanerille, 220 x 150 cm. Unissa mieleen kohoaa paikkoja, niiden arkkityyppejä. Jokaisella on omansa, ne ovat samankaltaisia, mutta yksilöllisiä.

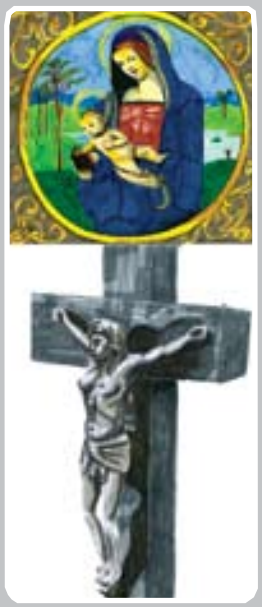

Yksityiskohta Kaija Papun ja Sanni Sepän piirustusdialogista, huopakynä paperilla. Alussa oli suomipipopäinen mies. Siitä syntyi kaksi hiihtäjää, abstraktio ja yksisilmäinen mustekala. Jokainen niistä alkoi elää omaa tarinaansa.

Maiju Heikkilä: Isä ja poika, 2014, tussi paperille, 180 x 140 cm. Minuuden juuret ulottuvat syvälle henkilökohtaiseen historiaan, ihmisten välisiin vaikutussuhteisiin ja perintöön jota kantaa mukanaan.

Kaisu Häkkänen, sarjasta Mad Johnson was here, 2012-2015, neulanreikäkamera, pigmenttivedos alumiinikomposiittilevyllä, 120x90 cm. Sarja on kuvattu 2012-2015 Huippuvuorilla ja Varangin niemimaalla linssittömällä neulanreikäkameralla, negatiivina hopeagelatiinipaperia. Kamerat ovat yksinkertaisia pahvi- ja puulaatikoita.

Karonkka-ryhmällä on niin maalaus-, veisto-, tekstiili- ja valokuvataidetta kuin taidegrafiikkaakin. Kuva: Leena Illukka: X-Rotu, 2014, käsinkirjonta, synteettinen hius, puuvillalanka, kuvaaja: Inka Kamula.

Susanna Vuorio: Omavastuu yhdensuuntaisesta matkasta, 2014, öljy mdf-levylle, 122x101cm. Maalaan ihmisiä, jotka eivät katso pois, käännä selkäänsä taikka sumuta olemistaan epäselväksi fiilistelyksi.

Zsuzsa Demeter: Iho, 2015, pastelli paperille, 32x24. Palaan muotokuvaan aina uudelleen. Leikittelen hahmojen karakteerilla ja asennoilla siten.

Kuninkaankatu 2, 33210 Tampere
Puhelin 010 420 2040
Avoinna: ma-to 12-18, pe-su 12-16.

vapaa pääsy

Näyttelyhaut vuosittain 31.1. ja 31.8. mennessä.

KEHYSTÄMME TAULUJA

KEHYS-MEKA

Hallituskatu 15, Tampere
03 212 4774
Löydät meidät myös facebookista.
www.kolumbus.fi/kehysmeka kehysmeka@kolumbus.fi

Meiltä löydät kaikki tarvitsemasi taidetarvikkeet edullisesti!
Tervetuloa!
Tampereen Paperi ja Taideväri
Kauppakatu 15 puh. 212 2014
www.taidevari.fi

Tampereen Offsetpalvelu Oy
www.offsetpalvelu.fi

Nokian Taidetalo **on täällä.**

Näyttelytiloja on kahdessa kerroksessa yhteensä n. 130 m².
Talossa on toimivat ja valoisat tilat erilaisille näyttelyille.

Näyttelyaikaa vuodelle 2016 haetaan 15.9.2015 klo 15 mennessä.
Lisätietoja näyttelyaikahausta sekä tulevista näyttelyistä: www.nokiankaupunki.fi

Taidetalolla sijaitsee myös **Nokian Kuvataiteilijoiden taidelainaamo**, joka on avoinna Taidetalon aukioloaikoina.

Nokian Taidetalo, Souranderintie 7, 37100 Nokia
Avoinna: ti–to 11–18, pe ja su 11–16, ma ja la suljettu.
Tiedustelut: p. 050 395 8817. Näyttelyihin on vapaa pääsy.

NOKIAN KAUPUNGIN KULTTUURIPALVELUT
www.nokiankaupunki.fi
NOKIANKAUPUNKI

TÄYDEN PALVELUN TALO
taiteen ammattilaiselle, harrastajalle ja ostajalle.
Liity kanta-asiakkaaksemme ja saat mittavia etuja. Kysy lisää!
arteljee
Puh. 03-261 0620
melkki
Puh. 03-223 7425
Tammelanpuistokatu 22
Ma-Pe 8.00-17.30
La 10.00-15.00

PIRKANMAAN TRIENNAALI 6.
12.9. - 15.10.2015

Galleria Saskia
Tampere

Pirkankatu 6, 33210 Tampere
puhelin/faksi (03) 223 0812

tampereen.saskiat(at)galleria.inet.fi
www.tampereensaskiat.com

Avoinna joka päivä klo 12.00 – 18.00.
Vapaa pääsy.
Näyttelyiden hakuaika on
vuosittain 30.9. mennessä.

Galleria
Koppelo

Hämeenpuisto 25, Tampere
Pääkirjasto Metsoa vastapäätä

Näyttelyhaku
koppelo@galleriakoppelo.net
mediataide • installaatiot
maalaukset • veistokset • grafiikka

17 m²:n tila toimii myös
ikkunanäyttelynä.
Avoinna ma–pe 12–17.30, la 12–15
p. 050 3399 620, 040 565 0017
www.galleriakoppelo.net

Tampereen Taiteilijaseura

Primavera

Taidemyyntitapahtuma 31.5.2015 asti

Kuninkaankatu 30 Tampere
Sokoksen vieressä
ma-pe 11-19
la 10-18
su 12-16

PURNU 2015
kuvan täydeltä
16 nykytaiteilijaa | kuraattori Pessi Rautio
Pysyvästi kuvanveistäjä Aimo Tukiaisen tuotantoa
14.6. – 9.8. 2015
Joka päivä klo 11–18 | tilauksesta 20.5. – 30.8.2015
Aikuiset 11 € | 9 € | lapset ilmaiseksi. Lipun hinnalla
savusauna maanantaina miehet klo 13 – 15 | naiset 15 – 17
perjantaina naiset klo 14 – 15.30 | miehet 15.30 – 17
Lisätietoja ja varaukset: 040 967 8820 | 050 331 5820
www.purnu.fi | purnutaidekeskus@gmail.com

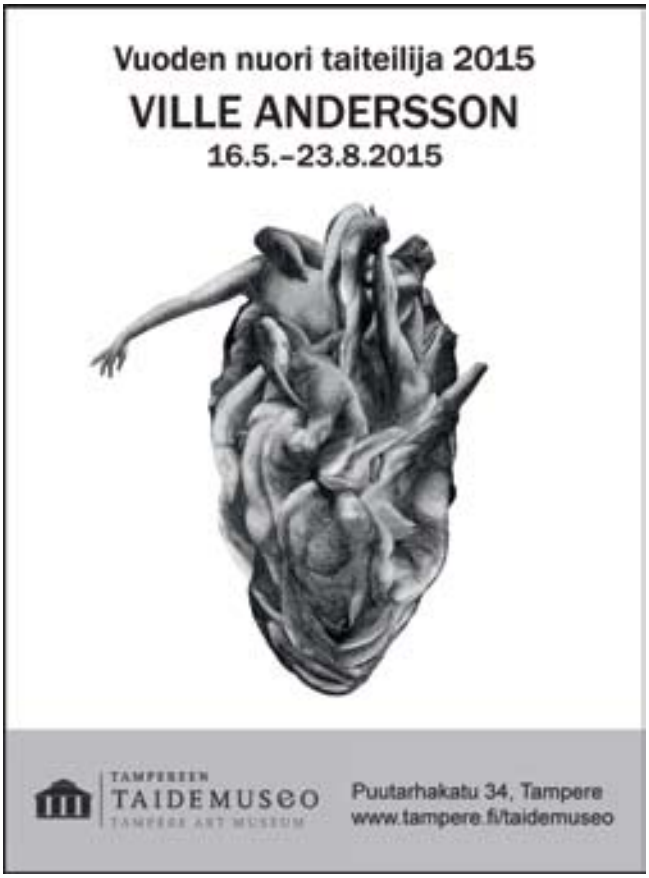
Vuoden nuori taiteilija 2015
VILLE ANDERSSON
16.5.–23.8.2015
TAMPEREEN TAIDEMUSEO
TAMPERE ART MUSEUM
Puutarhakatu 34, Tampere
www.tampere.fi/taidemuseo

Taideliike Kuva
KUVA
GRAFIIKKAA • MAALAUKSIA • AKVARELLEJA • KEHYSTYSPALVELUA
Hämeenpuisto 33, 33200 TAMPERE, puh. (03) 3890 080
Kuva on avoinna ma-to 10-18, pe 10-17, la 10-15
www.taideliikekuva.fi

Toukokuu 9.5-31.5
Päärakennus
Tissi & Kassi
OmaPolku ry:n kevätnäyttely.
Talli
"Olennaista"
Aikuisten kuvataiteen perusopetuksen päättötöitä, Sara Hildén -akatemia, Tampereen seudun työväenopisto.
Kesäkuu
6.6.–28.6.
Talli
Volume
Pia Feinik, Katri Heinänen, Tiina Huhtinen-Siistonen, Heta Laitakari, Marianne Laiti, Hannamari Matikainen, Anne Mäkelä, Annu Salminen.
www.tampere.fi/haihara
HAIHARAN TAIDEKESKUS
Haiharankatu 30
33710 Tampere
bussi 10. Päätepysäkki
avoinna: ti-su 12-18
Heinäkuu
4.7.–26.7.
Päärakennus
Hehkuvaa
Turun Taiteilijaseuran jäsenten kesänäyttely.
Talli
Haamuarmeija
Anssi Kasitonni, Alpo Nummelin, Maria Stereo.
Elokuu
1.8.–30.8.
Päärakennus ja talli
Huominen
Haiharan teemanäyttely.
La 22.8.
PERFO! Haihara

ERWIN WURM : DISRUPTION
30.4.–20.9.2015
SARA HILDÉNIN TAIDEMUSEO
Särkänniemi, Tampere, +358 3 5854 3500, tampere.fi/sarahilden, ma–su 10–18

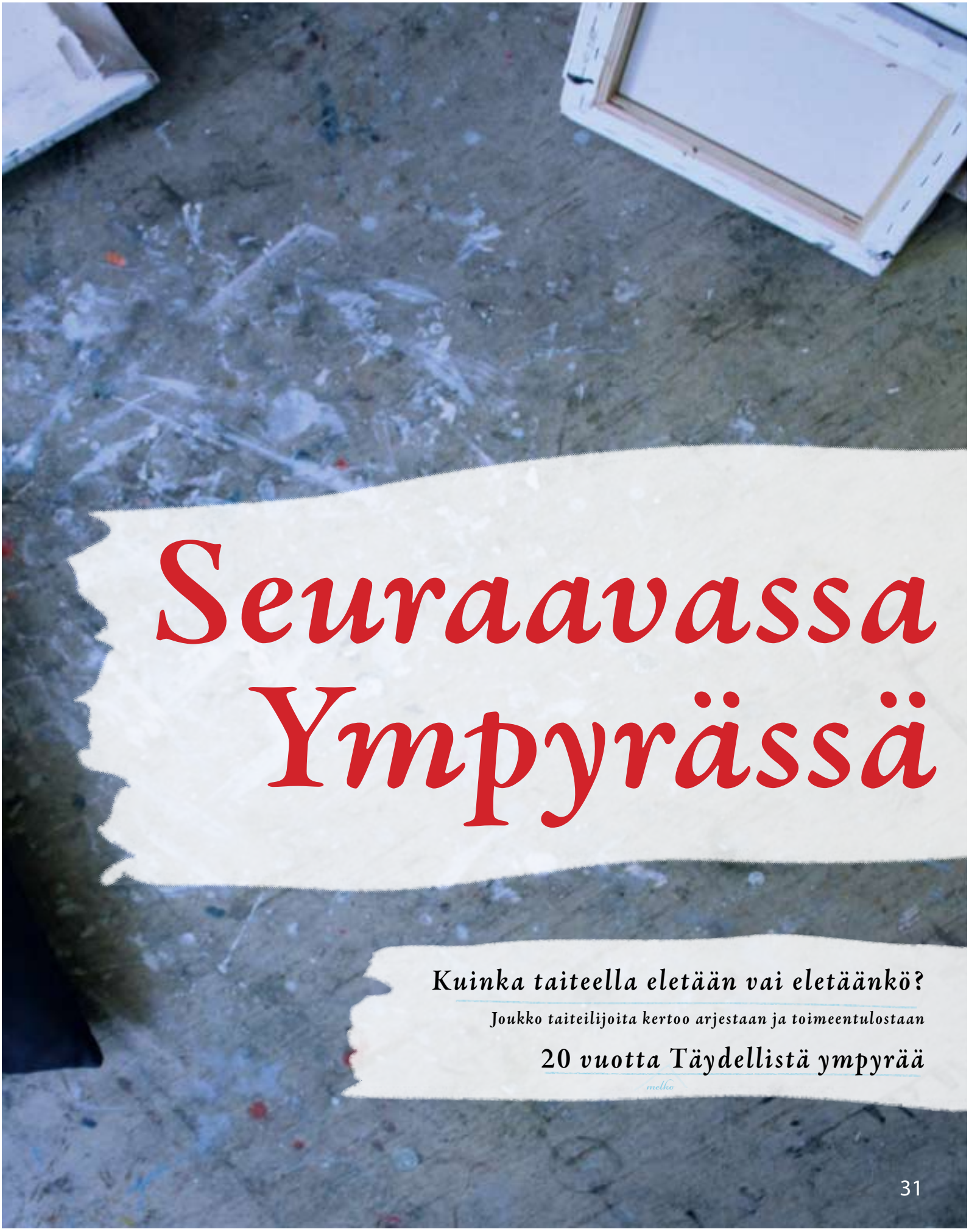

Seuraavassa Ympyrässä

Kuinka taiteella eletään vai eletäänkö?

Joukko taiteilijoita kertoo arjestaan ja toimeentulostaan

20 vuotta Täydellistä ympyrää

melko

Taidekeskus Mältinranta
Kuninkaankatu 2, Tampere
puhelin 010 420 2040
www.tampereen-taiteilijaseura.fi
avoinna ma–to 12–18 ja pe–su 12–16.

Palveluja

YKSITYISILLE

taidelainaamo:
- taiteen vuokrausta
- taiteen myyntiä osamaksulla ilman korkoa

taidekonsultoinnit
muotokuvat ja tilaustyöt
vaihtuvat nykytaidenäyttelyt
taidekurssit ja -luennot

YRITYKSILLE ja YHTEISÖILLE

taidelainaus
taidekonsultointi
virkistys- ja koulutuspäivät
muotokuvat
uniikit liikelahjat
asiantuntijapalvelut

TAITEEN AMMATTILAISILLE

vuokrattava monumenttityötila
yhteistyötila metallityölle
keramiikan polttouuni
yhteistyötilat grafiikalle:
- metalligrafiikka ja serigrafia
- litografia ja puupiirros

ammattilaiskurssit ja workshopit
jäsenpalvelut
taidenäyttelytilat

Fine Art – tulosteet
kuvien jälkikäsittelyt
vedossarjat
Digigraphie Fine Art
A-print Fine Art
A-print
www.a-print.fi
Suvantokatu 13, 33100 Tampere